

на единъ купъ пепель край пътьтъ, въ който се виждаха много кости, станали на пепель. Тукъ се бѣха изгорили единъ купъ мъртви тѣла, и виждаше се, че турцити са правили нѣкакво ништожно неразбрано опитване да изгоретъ мъртвити.

Малко по-нататкъ стигнахми при друго едно нѣшто, което произведе въ насъ жалостъ и ужасъ. Тамъ видѣхми единъ трупъ на една млада мома, 15 годишна, която бѣше се прострѣла на пътьтъ, и една часть отъ трупътъ ѝ бѣше заровена съ остатъцити на единъ съборенъ зидъ. Тя оште бѣше облѣчена въ риза; пишталици ѝ бѣха обути само въ калци; нѣ малкити ѝ нозѣ, отъ които бѣха зети убушгата, бѣха голи, месото исъхнало, нѣ тако-речи цѣла; имаше една голѣма рана на главата ѝ, а голѣмата ѝ чърна коса, която имаше близу единъ лактъ дълга, висѣше и бѣше раслана по прахътъ. За заблѣжване те, че всичкити женски тѣла, што видѣхми, бѣха само по една риза. И това сирото момиче, види се, бѣше облѣчено до риза, едно да трѣсетъ нари по него, и друго, за скъпи нѣшта, или отъ една проста варварштина; послѣ обѣсчестено и най-послѣ убито. Говорихми съ много жени, които прѣминали прѣзъ всичкити тиа мѣни на варварштината, и ето какъ ни ги описаха: Улавяви първенеъ жената, събличали ѝ до риза, зимали каквато по-добра дрѣха намирали, както и всичкити ѝ скъпи нѣшта. Послѣ ѝ обещетовали толкова души, колкото искали, и послѣдний или ѝ убивалъ или ѝ оставялъ, споредъ както му скимнело.

Въ друга къшта, единъ човѣкъ ни задържа да ни покаже мѣсто то, дѣто изгорили по-малкий му братъ, който билъ слѣпъ; той горкий сѣдна при пепельта на братовити си кости, и зе да плаче като малко дѣте. На срещната страна на главната улица, два трупа на двѣ малки дѣца, лежаха едно до друго, малко заровени съ камене, а по малкити имъ главички имаше страшни рѣзки отъ ножъ. Бройтъ на избитити дѣца въ това клане те голѣмъ. Тии често били набождани на ножове. Приказаха ни мнозина очевидци, че видѣли малки дѣца да се носетъ по улицити на ножове, както тукъ така и въ Панигюриште. — Причината за това нѣшто, за това клане те проста. Единъ турчинъ кога избие едно извѣстно число невѣрници, той вѣрова, че пътьтъ му те отворенъ за рай, малко иска той да знае за другити си рѣхове.

Мухамедъ, то се знае, мислилъ те само за обрѣжени невѣрници, нѣ простий турчинъ зель тоа законъ въ по-широкъ размѣръ, та има за такъви и женити и дѣцата. — Наши-бозуцити въ Батакъ, за да увеличатъ бройтъ на жрѣтвити распаряли тежки жени и убивали оште не роденити дѣца. Колкото доближавахми до сръдата на селото, толкова по-много ставаха костити, труповети и главити. Нѣмаше къшта, на която подъ развалинити да нѣма човѣшки остатъкъ, расхвърлени оште и по пътишта та. Прѣдъ портити на пътьтъ много жени се расхождаха на горѣ на долу и плачеха погрѣбални нѣсни. — Една отъ тиа жени ме улови за ръка и ме заведе на дворътъ си, та ми показа остатъцити на една друга млада мома, половината заровена съ варъ и съ камене, а косата ѝ расплетена и смачкана между каменети и прахътъ. Горката майка страшно ништѣше, като луда, и си биеше главата по зидовети; азъ заминахъ на страна съ накалено сръдце, и ѝ оставихъ сама при костникътъ ѝ. Нѣколко стѣпи по-нататкъ, една жена сѣдѣше на пътицити врата, клатеше се насамъ натамъ, и плачеше толкова жално, штото човѣкъ те можеше да се сдържа да ѝ слуша. Главата си държаше въ ръцѣтъ,